

Z. M. Kuděj: Když táhne silná čtyřka (1930)

Když jsme poobědvali, vypravili jsme se do Prahy.

„Počkáte na mne ,U Mrázů‘,“ rozhodl Jakoubek, když jsme dospěli na dolejší konec Václavského náměstí. „Přijdu tam hned, jak budu hotov. Zatím se tam slušně bavte. Dnes tam bude jistě nějaký ,candrnaj‘.“

Hostinec „U Mrázů“ byl nám všem dobře znám. Vlastně to nebyl hostinec v pravém slova smyslu, nýbrž něco mezi kavárničkou pro trhovce, výčepem piva a tančírnou nejnižšího druhu. Byla to jediná místnost (nad ní byl sice temný kumbál, ale tam nikdo nechodil), opatřená nálevním pultem se dvěma pípami, za nimiž vévodila stará, šedovlasá a zažloutlá bába, hracím automatem, silně již vyšlým z módy a pozbyvším svého původního zvukného hlasu, s kulečníkem a několika stoly, rozestavenými při stěnách. Dvě špinavá, hluboká okna vedla na temný, rovněž špinavý dvůr, stěsněný mezi vysokými zdmi ze všech stran jej obklopujících domů, ale propouštěla tak málo světla, že se tu musilo stále svítiti.

Vchod vedl z průjezdu, stále zastaveného ručními vozíky a koši se zeleninou. A průjezd ústl do podloubí, a kdo to nevěděl, že je tu hospoda, byl by po ní býval zvenčí marně pátral.

Majitelka této krčmy ji otvírala pravidelně již k polednímu a večer po deváté už tam nebývala ani noha. To se dalo ale vysvětliti tím, že hosté se navečer pravidelně brzy rozprohli, jdouce „za obchodem“. Příčinou toho bylo, že valná většina návštěvníků tohoto zapadlého lokálu se skládala z těch nešťastných tvorů, kteří žili úplně převráceným životem. Spávali pravidelně až do poledne, odpoledne se bavili tancem a pitím, a navečer vycházeli do ulic, aby nabízeli svá těla za peníze všem kolemjdoucím lidem, kteří se dali svést k tomu, anebo byli sami ochotni zaplatit větší nebo menší částku peněz za to, čemu se říká jakýmsi smutným nedopatřením také láska.

Prostitutky mladé i starší, začátečnice i staré zkušené „odbornice“, jejich „páni“ a milenci, obyčejní pasáci či řemeslníci tovaryši, ztracené existence, lehkomyšní mladíci, vyvrhelové i drobní pořádní lidé z trhu, noční flamendři i vložení žebráci, mrzáci a kramáři, vše tu bylo promíšeno v pestré směsi. Ale chodili sem i zvědaví lidé z dobrých společenských kruhů i kumštýři. Pro ty zde byl vyhrazen zvláštní stůl u okna, nad nímž se černal primitivní obrázek třech „pánů“, sedících u piva s viržinkami v ústech, v pozicích, které měly být vznešené, ale které byly jen hrozně neomalené, malovaných nějakým samoukem, anebo nanejvýše nedoučeným malířem pokojů, opatřený nápisem, aby každý věděl, co to vlastně je:

„Stůl intelligence.“

Na ten jsem se často díval se zájmem jako na ukázkou u nás málo již známého lidového umění, či spíše neumění,

neboť to byl skutečně komický obrázek, předcíci ještě jiný obraz nad „Stolem zoufalců“, kteří byli dost „intelligence“ podobní, až na to, že místo viržinek drželi v rukou obrovské kalichy, na nichž bylo napsáno všelijak pokřiveným a nerovným písmem: Rum, koňak a „slivovi“, poněvadž konečná slabika „ce“ už se na čísku nevešla.

U stolu „intelligence“ předsedával, kdykoliv byl přítomen, Jakoubek. Neboť Jakoubek byl „U Mrázů“ velice váženou osobou, ba dokonce do jisté míry i despotickým vládcem. On to byl, jenž skládal majitelce hostince všelijaké inseráty do novin, které vychalovaly k nemalé naší legraci místnost jako středisko opravdové intelligence, vyřizoval jí její úřední záležitosti a spory, krátce: byl jejím přítelem a rádcem. Jakoubek byl ale také jakýmsi „arbitrem elegantiarum“ celé místnosti. Jsa obdařen značnou tělesnou silou, mohutným orgánem a máje mnoho známostí u policie, byl zde obávaným i ctěným ředitelem celé zábavy. Všechna děvčata, která sem chodila, znal křestními jmény a všem tykal, právě tak, jako jejich mužským průvodcům, kteří se před ním třáslí a neodvažovali se mu nikdy odporovati.

Jakoubek zde také zavedl zvláštní předpisy slušnosti, na něž si velice potrpěl a jež musily býti vždy zachovávány.

Tak na příklad, když přišla do místnosti zvenčí některá „dáma“, musila se hned u dveří zastavit, ukloniti a pozdraviti pěkně všechny přítomné, „páni“ pak musili smeknouti a přát zase přítomným dobrého dne. Některým to dělalo legraci, jiní to dělali vážně, ba našli se takoví, kteří na to potichu reptali. Ale zjevného odporu se neodvážil nikdo. Neboť běda tomu, kdo by byl nechal čepici na hlavě, anebo se jinak provinil proti předepsaným pravidlům zdvořilosti. Na Jakoubkův rozkaz musil znovu za dveře. Kdo se zdráhal, byl prostě vystrčen, a opovážil-li se klásti odpor, byl vyhozen a zbit. V tomto případě byli hosté „od Mrázů“, ať už byli toho neb onoho pohlaví, vždy s Jakoubkem solidární

a nikdy ho neopustili. Přesila zmohla každého takového opovážlivce. A na konec se tyto nepsané zákony slušnosti tak všeobecně vžily, že nebylo nikoho, kdo by se jimi byl neřídil, kromě naprostých cizinců, kteří však o nich byli pravidelně ihned důrazně poučeni.

U „stolu inteligence“ seděli již dva lidé, z nichž se vyklubali Haškovi staří známí. Jednoho jsem znal již delší dobu sám. Byl to obtloustlý, neveliký blondýn, dobráckého výrazu v obličeji, starý kamarád, který se stal nástupcem Haškovým v redakci, když tento opustil své místo. Říkali jsme mu všeobecně mezi sebou „Malované dítě“ podle jakési knížky, kterou vydal za krásných dnů své nejútlejší literární mladosti vlastním nákladem a kterou prodával potom, když našla málo pochopení u knihkupců, po hostincích, známým i neznámým s takovým úspěchem, že za utržené peníze pívalo několik lidí. Druhý byl nazrzlý, hubený mládenec, vysloveně semitského typu, který „dělal také již delší dobu do literatury“ a užíval krásného francouzského pseudonymu Arthur Lorraine, pod nímž by byl nikdo nehledal cukrovarského technika Taussiga.

Pan Taussig sháněl Jakoubka, aby se s ním o něčem poradil. Hašek nás představil a za chvíli už jsme byli všichni zabráni v živý rozhovor o redakcích a redaktorech, o jejich zvycích a poměrech, a jak to na ně nalíčiti, aby nejen uveřejňovali naše produkty, ale aby také, a to bylo nejdůležitější, dávali „foršusy“, bez nichž se žádný mladý literát neobešel za tehdejších časů, právě tak, jako se bez nich neobejde ani nyní. Místnost byla v pravém slova smyslu natřísknuta děvčaty a jejich průvodci. Hudební automat, jež muž se říkalo všeobecně „Dalibor“, drnkal své písničky takřka bez přestání, pivo teklo plným proudem a kolem starého kulečníku, na němž nikdo od nepaměti nehrál, se točilo několik dvojic, tančících nejvybranějšího šlapáka nalevo, který byl tehdy právě v největším „floru“.

Nežli jsme se toho nadáli, uplynula hodina, a pak se přihnal Jakoubek, a k našemu údivu přivedl s sebou i Zimo-leza, kterého potkal někde cestou na ulici.

„Potkal jsem přítele oficiála,“ zvěstoval nám se zářící tváří. „Pozval nás na dnešní večer na Žižkov. Nějaký jeho známý tam otvírá prý novou hospodu, a tak prý tam máme povznést slavnostní náladu. Já tam přednesu nějakou oslavnou báseň a Hašek tam promluví nějakou delší nesouvislou řeč. O jídlo a pití i kuřivo bude postaráno. Máme se pro něho stavět v jeho kanceláři ve Vladislavově ulici. Tak co myslíte — abychom šli? Tady se mně to dnes zdá nějaké utahané. Žádná zvláštní psina. Za chvíli vymázneme. Co říkáte?“

Po odchodu „popálené Boženy“ jsme také zaplatili a táhli korporativně do kanceláře našeho přítele oficiála, který byl vlastně už jen oficiálem na pensi, ale takto byl tajemníkem pražských prádel a chemických čistíren. Byl to velice hodný starší muž, asi tak padesátiletý, který nás měl upřímně rád a v jehož kanceláři jsme ztropili nejednu švandu, zvláště když se hlásily „žehličky“ do práce. Ale celá ta událost s voskovou Boženou nás příliš zdržela a jeho kancelář byla už zavřena. Jen na dveřích byl připíchnut kus tvrdého papíru z nějaké staré krabice a na něm byla napsána tužkou slova:

„Čekám vás určitě na Žižkově.“

Jakoubek mrzutě zaklel.

„To je ale kus starého pitomce. Vždyť on nám neudal žádnou adresu. A já nevím, kde to je? Tak ho teď hledejte!“

„To je mně divné. Copak ti neřekl, kde to je?“ otázal se ho Zimolez.

„I on mně to říkal. Jenže já jsem spoléhal na to, že tam půjdeme s ním, a tak jsem to zapomněl úplně.“

„Tak to jste vlastně ti pitomci, mně se zdá, dva?“

„Co dva?“ rozhoršil se Jakoubek. „Vždyť by mu ruka neupadla, kdyby to tu byl napsal. Jakkak se to jen jmenovalo? E — čert aby si ty žižkovské vlastenecké ulice pamatoval!“

„Hm! Žižkov přece není tak velký, aby se tam denně otvíralo deset nových hospod,“ řekl konejšivě Hašek. „A když tam mají u Volšan něco k obědu, tak to jistě už u Bulhara vědí, co to bylo, třeba to bylo před týdnem. A známých tam všichni máme jako smetí. Tam se přece neztratíme.“

„Zkusit to můžeme,“ souhlasil jsem.

„Tak pojďme,“ řeklo Malované dítě. „Máme se někde potloukat po Praze, tak ať se zase jednou podíváme také na Žižkov.“

„A nebudeme tam biti?“ otázal se Taussig. „Já jsem slyšel že si tam lidé musí brát na ruce zbrojní pasy.“

„No — to zrovna není tak zlé,“ usmál se Jakoubek. „Na Vackov nepůjdeme, na Židovské pece také ne —“

„Ostatně, do Volšan není daleko. A na Židovský hřbitov také ne,“ dodával Taussigovi odvahy Hašek.

„Máš pravdu. Slovan všude bratry má!“ řekl Zimolez. „A mezi slovanskými bratry není nikdy o nějakou tu facku zle.“

Taussig jsa úplně přehlasován většinou, šel s námi také, neboť mu naše odvahy imponovala.

Když jsme dorazili k Bulharu, vypukl nový spor, kudy jíti: Husovkou nebo Karlovou ulicí ke kostelu?

„Husovkou!“ rozhodl Jakoubek. „Vždyť to je nová hospoda a vzadu za Husovkou se teď hodně staví, kdežto u Volšan už je to všechno plné.“

Přešli jsme kolem hotelu „Myška“, ale nezastavili jsme se, až u jakéhosi výčepu v Husově třídě, vedle Žižkových lázní. Vlastně se zastavil Hašek.

„Tady bychom se to mohli dovědět,“ řekl. „Honza je rozený Žižkovák a tady k němu chodí lepší sorta lidí z celého Žižkova, protože sem mají lidé spád z celého města.“

„Já vím, ale jen ti, kteří se dali na ‚rumunskou víru‘,“ řekl Jakoubek, ukazuje na vývěsní štít, na němž byly namalovány všelijaké láhve a pod nímž bylo napsáno, že je tam možno obdržeti po celý den „horký čaj s rumem“. „Jen pojďme dále. Tady bychom se nedověděli nic.“

Táhli jsme tedy Husovou třídou, až jsme dorazili k veliké plzeňské restauraci.

„Tady se říká ‚U Caklů‘,“ poučil nás Jakoubek. „Tady bychom se to mohli dovědět!“

Zastavili jsme se tedy „U Caklů“ a dali si ve výčepu pivo. Bylo tam plno lidí a dokonce několik známých, kteří nás přivítali velice přátelsky. Proto nebyla divu, že se informace protáhly poněkud dále.

Kde by se otvírala nová hospoda, to však nevěděl nikdo. Našel se sice muž, který tvrdil, že by to mohlo býti na Vackově, druhý zas říkal, že slyšel o nějakém výčepu piva v Jeseniově ulici, ale to vše byly mlhavé nezaručené zprávy. Nakonec se dostavil nějaký muž a houževnatě tvrdil, že je nový hostinský „U Milíče z Kroměříže“, ačkoliv to jiní hosté neméně určitě popírali.

„Kam byste utíkali? Zůstaňte tady!“

Ale Jakoubek se nechtěl dáti přemluvíti. Měli jsme schůzku s přítelem oficiálem, a tu jsme přece nesměli zameškat.

Ačkoliv se nám „U Caklů“ líbilo, vytáhl nás přece ven a špěli jsme k Milíčovi. U Milíče z Kroměříže jsme se však přesvědčili, že je tam hostinský již od nepamětných dob a že vůbec nemíní svůj obchod nikomu přepustiti. Naopak tentýž hostinský prohlásil, že by každý takový lump, který to o něm roztrušuje, zasloužil pár facek a při tom nás pozoroval tak nevraživě, že jsme hleděli, abychom se dostali pryč.

„Mně se zdá, že je ‚Na Trocnově‘ dnes nějaký ‚frmol‘,“ poradil nám nějaký bodrý Žižkovan. „Ale jestli je tam nový hostinský, to nevím. Bejt vámi, tak se tam pro jistotu podívám.“

Navštívili jsme tedy hostinec „Na Trocnově“. Frmol tam byl, hráli tam na piano a přednášeli kuplety, a známých tam bylo více nežli dosti, ale hostinský byl starý. Měli jsme již hlad, a proto jsme si dali aspoň kousek tlačanky, abychom se mohli napít. Jediný Jakoubek vzdoroval.

„Já si nebudu kazit chuť,“ prohlásil. „Jen se nácpeť! Však vy budete litovat, až se s oficiálem sejdem. Tam prý je jídla, jako o posvěcení.“

„Na Trocnově“, jak se zdálo, nám nekvetla opravdu naděje, že bychom mohli ztraceného oficiála i tu jeho zakletou novou hospodu nalézt, neboť nám hosté sdělili, že v Libušině ulici byl skutečně otevřen nový hostinec a že je tam také nový šenkýř.

Zašli jsme tedy do Libušiny ulice a skutečně se nám podařilo ten nový hostinec nalézt. Byl to skutečně úplně nový podnik s novým šenkýřem, ale našeho přítele oficiála tam vůbec neznali. Teď byla každá dobrá rada drahá.

„Pojďme domů,“ navrhl jsem. „Mně se zdá, že už ten hostinec ani oficiála nenajdeme.“

Ale Jakoubek se nechtěl ještě vzdát. Na ulici se dověděl od nějakého občana, že nový hostinec byl otevřen v Podě-

bradově třídě, a to až na samém konci města, kde se ještě stavělo.

„To nás také mohlo napadnout, že to nebude zde uprostřed města,“ řekl vítězoslavně, jako kdyby byl učinil bůhvíjaký objev. „Tam to jistě bude.“

„Já s vámi už dále nemohu jít,“ řekl Taussig. „Mám důležitou schůzku v kavárně, musíte mi tedy prominouti.“

Propustili jsme ho bez námitek a putovali nahoru do Poděbradovy třídy. Nový hostinec tam skutečně byl, téměř až na samém konci. Byl dokonce tak nový, že ještě nebyl ani zařízen. K jídlu se nedostalo nic kromě vuřtů a syrečků a pivo se čepovalo pumpičkou ze soudku jako někde na venkově, poněvadž trubky a pípy nebyly ještě na svých místech. Také sporák byl studený, protože mu chyběly dosud spojovací trouby. Zato tam byla ale nějaká velice přísná paní, která nás měřila velmi nepřátelskými pohledy, poněvadž už jsme byli trochu rozmaširovaní a mluvili jsme poněkud hlasitěji než obvykle. Informace nám nedala žádné. Na náš dotaz jen pokrčila lhostejně rameny a řekla, že neví, že není zdejší. Opustili jsme ji záhy. „Malované dítě“ už mělo naší bludné pouti také dost. Rozloučilo se s námi krátce, vsedlo do tramwaye a zmizelo v nočních temnotách.

My ostatní jsme se spokojili tím, že jsme Jakoubka důkladně špičkovali. Uprostřed ulice stál policejní strážník jako osamělý kůl v plotě.

„No, když už to nebude vědět ani policie, tak už nikdo,“ řekl Jakoubek a šel se ho zeptat.

„Nový hostinec? To by mohlo být v Jeseniově ulici!“ řekl. „Tam jsou nové domy.“

Vrátili jsme se tedy do Jeseniovy ulice. Tam však to také nebylo, ač tam byly hostince dva, a ne staré. Byli jsme již utaháni jako chrti a proto jsme už nejevili žádné chuti jíti ještě do Břetislavovy ulice, kde byla prý nějaká nová hospoda.

„Ti lidé na Žižkově jsou skutečně báječně informováni,“ řekl jsem Haškovi, když jsme opouštěli poslední místnost. „Škoda jen, že je tu tolik nových hospod. Člověku to připadá tak, jako kdyby jich tu otvírali nejméně dva tucty denně.“

„Buď rád, že nás Jakoubek nepotahal také po těch, které se budou otvíratí příštího týdne,“ těšil mne Zimolez. „To bychom se teprve nachodili.“

„My bychom se vůbec mohli ubytovati na nějaký týden tady na Žižkově. Vždyť je tu docela hezky. A to by v tom musil být rarach, abychom tu hospodu za tu dobu nenašli.“

Znaveně vlekli jsme se do Břetislavovy ulice. Tam to také nebylo, ale my už byli tak rozmrzení a napití, že se nám nechtělo více nikam. Půlnoc odbila a my seděli sklesle nad svými sklenicemi. Hašek dokonce začínal spát. A nikoho už ani nenapadlo, aby se zeptal, kde by mohl být ten nový hostinský.

Právě když jsme platili, vrazili do místnosti tři, zřejmě rozjaření pozdní hosté. Dali si pivo ve stoje, smáli se a vykládali si něco o tom, jak se znamenitě a lacino poměli v nějakém hostinci, který převzal nějaký jejich známý veselý Žižkovák.

Jakoubek vyskočil, jako když ho bodne:

„Kde to bylo?“

Řekli mu to ochotně. Na Kostnickém náměstí. A my je obtancovali kolem dokola.

„My jsme tam šli hlavně kvůli tomu, že tam bude řečnit Jarda Hašek — víte, ten spisovatel,“ řekl nám jeden z té pozdní společnosti. Čekali tam na něj a ještě na nějakého básníka až do půlnoci. Ale oni nepřišli. Voni ti kumštýři jsou náramně nespolehlivá chasa. Bůhví, kde se dnes natruncili.“

„To máte pravdu,“ přitakal mu Zimolez. „Ty utáhne každý na vařené nudli, jak jim ukáže zdaleka sklenici piva.“

Nehledíc k tomu, že jsou to takoví pitomci, že na všechno zapomenou!“

„Blbe!“ zařval Jakoubek, k nemalému překvapení Žižkováků. „Je tam ještě otevřeno, pánové?“

„Dost možná. Když jsme odtamtud odcházeli, bylo tam ještě hodně lidí.“

Jakoubek popadl klobouk a už byl venku. Šli jsme za ním. Jakoubek utíkal, ale musil chvílemi počkat. Hašek už sotva pletl nohama.

Dorazili jsme tam už po jedné hodině s půlnoci. V oknech ještě zářila světla a uvnitř bylo slyšet hlasy. Vrazili jsme dovnitř. Ale pohled, který se nám naskytl, nás příliš nepotěšil. V lokále byly již židle na stolech, jen ve výčepu ještě zbylo několik hostů, kteří se zpozdili a dopíjeli poslední pivo.

„Pánové — zavíráme!“ ozval se muž, vyplachující sklenice za nálevním pultem.

„Vy jste zdejší hostinský?“ otázal se ho Jakoubek.

„Ne. Ten už šel spat. Už to nemohl vydržet. Vždyť byl na nohou už od včerejška,“ odpověděl mu nepříliš ochotně číšník, nedávaje se nijak vyrušovat ze své práce.

„Nebyl tu náhodou pan oficiál ...?“ Jakoubek jmenoval našeho přítele. „Znáte ho?“

Znal ho, a moc dobře ho znal. Takovej mazavka s dlouhými kníry a velikou pleší! Ale číšníkovo mínění o něm nebylo příliš lichotivé.

„Jo, jo!“ povzdechl. „Není to zrovna špatný host, ale občas si dobře nevidí do huby. Von toho starýmu nasliboval, že sem přivede na to votevření hromadu vybranějších, pařidel, a nakonec nepřivedl s sebou ani chciplou myš. Tak se tu se starým pořádně namazali a pak se div nepoprali. Starej, aby ho nemusel vyhodit, šel sám ze vzteku spat. Ale von tu seděl jako přišitá čamrda až do nedávna. Pak začal spat,

tak jsem ho musil ještě prosit, aby se vyklidil. Je to „holt' nějakej kecal.“

„To máte pravdu. Strašlivý kecal,“ přisvědčil Hašek, který při pohledu na pivo opět trochu obživil. „Nás už jednou také takhle potahal za nos, jako vašeho starého. Jenže se nakonec ukázalo, že tím byl vinen jiný člověk, který byl ještě větší „šmodrcha“. Můžeme dostat sklenici piva?“

„Pánové, my už zavíráme,“ bylo mu odpovědí.

„To my vidíme,“ pravil Hašek. „Ale tady na Žižkově už je to takový národní zvyk, že když se zavírá, tak se naleje ještě jedna. Zrovna tak, jako když vyplňují odsouzcenci na smrt ještě před vykonáním rozsudku poslední přání. Člověk tady nikdy neví, když vyjde po půlnoci, jestli se neprobudí ráno v anatomickém ústavě s nějakou pravou příbramskou kudlou pod žabrami.“

Vrchní se usmál a natočil nám už bez dalších námitek pivo. Poseděli jsme chvilku, kterou jsme vyplnili tím, že jsme pomluvili našeho nebohého přítele oficiála tak hrozně, že by s ním nebyl mluvil od té doby ani nejhorší vrah, zloděj a sňatkový podvodník v jedné osobě.

Poslední hosté zmizeli, musili jsme jít také.

„Vezmeme to na Vinohrady přímo přes kopec okolo Kanálky,“ rozhodl Jakoubek. „A pak to natřeme přes park ke kostelu. To máme nejbliž.“

Nikdo proti tomu ničeho nenamítal. Byli jsme tak uondáni chůzí i rozmanitými pivy, že nám to bylo jedno.

Na Jarkovi se jevily tak povážlivé zážitky večera, že jsme ho musili vésti. Ale Jarka nadužíval tohoto našeho milosrdenství nestoudně a věšel se na nás tak těžce, že jsme ho nechali motati se za námi samotného. To mělo za následek, že chvílemi bědoval, chvílemi pak si vyplňoval svou křivolakou cestu zajímavými monology.

„Tak teď abys, Jaroušku, se brodil sám po tom hrbatým žižkovským světě a seškraboval jim tady nohama to jejich

bláto. To tu nemohli rozsvítit aspoň nějakou lucernu? Ale to máš už jedno, Jaroušku, jen když jsi se na tom Žižkově dobře poměl. To bylo jídla a pití! Škoda, že jsme nemohli navštívit ještě ty ostatní nové hospody, kam jsme byli všude pozváni! Člověk se „holt' nemůže ani při nejlepším vůli roztrhnouti na dva — sudy. Gu-gustáčku — poslouchejte — nevidíte tam vpředu před sebou zase nějakou novou hospodu? Já už mám zase nějak žízeň. Vona ta pečeně byla moc tlustá — a mně to po ní nějak škytá. Také jste mohl tomu restaurátérovi říct, aby nám tolik necpal. Vždyť je to o zdraví.“

„Neblyňte tam nahlas, vy protivo!“ okřikl ho Jakoubek.

„A pojďte rychleji. Vždyť se vlečete jako šestidílný román.“

„T-to není pravda. Já se jen valím jako sud. A to jde do kopce těžce.“

„Tak si dejte pozor, ať se zase nesvalíte zpátky dolů. Světla tu moc není,“ varoval ho Jakoubek.

„To přece vidí i slepý potmě,“ odpověděl Hašek a pojednou vykřikl: „Panenko Maria, já už se valím!“

Haškovi skutečně uklouzla noha a on se natáhl do měkkého bláta. Chvilí jsme stáli, čekající, až se zvedne, ale Hašek dělal jen chabé a zoufalé pokusy, ale jak se zdálo, nemohl se od bláta odlepit.

„No, tak se zdvihněte!“ zahřměl na něho Jakoubek.

„Jakpak se mám zdvihnout, když ani na sebe nevidím,“ zaúpěl Hašek. „To jsou ty vaše hloupé nápady. Kdybyste byl o tom nemluvil, tak bych si byl na to ani nevzpomněl, že se mohu svalit. Doskočte honem do Prahy pro parní jeřáb! Anebo ať přijede ten bagr a vybagruje mě odtud. Takovouhle sílu zdvíhat, to není žádná legrace.“

„Počkej! Já ti hned pomohu!“ řekl Zimolez, který měl k němu nejbliže.

Viděli jsme v temnotě, jen slabě ozářené plynovou svítilnou, jak přišel k němu a zdvíná ho za kalhoty.

„Au!“ ozval se žalostně Hašek.

„Copak?“ otázal se Zimolez a pustil ho.

„Ty jsi mne štípl,“ odvětil Hašek. „Ale to nic nevadí. Já jsem křesťan a vím, že štípně-li mne někdo do jedné tváře, mám nastavit druhou. Jen zaber pořádně, nebo se tu ještě utopím. Jestli se nemýlím, teď jsi to nahmátl špatně. Jenom dej pozor, ať mě z toho obalu nevysypeš, poněvadž —“

Hašek nadořekl.

Něco hlasitě ruplo, načež nastalo na chvílku hrobové ticho. Ve tmě bylo jen slyšet, jak Zimolez temně zaklel a pak se pojednou ozval jeho tlumený chechtot.

„Panenka Marjá!“ zaúpěl Hašek, který se zatím postavil na nohy, ohmatávaje se. „Vždyť tys mi úplně amputoval celý zadek!“

„Nedělejte tam žádné hlouposti a pojďte!“ ozval se nevrle Jakoubek. „Já tady na vás do rána čekat nebudu!“

„Já bych šel, jenže nemohu,“ zabědoval Hašek. „Mně se zdá, že se mi něco stalo.“

„Co se stalo?“

„Já jsem utrpěl strašlivé zranění. Moje lepší polovička je pryč!“

„Co se stalo?“ opětoval Jakoubek, když jsme přiběhli na místo neštěstí.

„Von mě přetřhl v půli jako herynka!“ zabědoval Hašek. „Jakpak teď půjdu po veřejných ulicích?“

Prohlédli jsme hned na místě jeho zranění. Bylo to opravdu katastrofální. Vetché kalhoty praskly, když jimi Zimolez trhl, chtěje postavit Haška na nohy, a veliký kus jich zůstal mu vězet v ruce. A poněvadž Jarka považoval podvlékačky za veliký přepych a nikdy jich nenosil, objevilo se našim zrakům něco, nač jsme opravdu nebyli zvědaví a co musilo být rozhodně utajeno v příštích okamžicích zrakům širšího obecnstva, s nímž jsme se mohli i v pozdní noční chvíli setkat.

Jakoubek při pohledu na závadné místo se dal do divokého smíchu.

„No, vy jste ho pěkně zrasoval,“ řekl Zimolezovi. „Jakpak to teď spravíme, když nemáme ani jehlu, ani nit? Hm — nějak to musí jít. Musíme domů. Držte ruce v kapsách, aby vám ty kalhoty nespadly.“

To by byla bývala sice dobrá rada, kdyby jedna kapsa nebyla také utržena. Kalhoty padaly Haškovi s těla při každém třetím kroku. S bídou jsme ho dostali do ulice, která byla trochu jasněji osvětlena.

„Aspoň kdyby byl kus provazu!“ zabědoval Hašek.

„No, na tom byste se takhle také nemohl oběsit,“ odsekl Jakoubek. „Co by si lidé pomyslili, kdyby viděli, že vám i při sebevraždě padaly kalhoty s těla?“

„Počkejte! Však my to přece spravíme,“ řekl Zimolez a svléknuv rychle svrchník, usedl na schody blízkého domu, rozepjal šle a začal rychle svlékati kalhoty.

„Svlékni ten hadr, Jarko. Já ti půjčím zatím na cestu svoje pyjamas.“

„Co je to?“ zhrozil se Hašek.

„No — přec módní kalhoty. Americké. Ty jsou dost široké, v těch budeš moci jít. A vpředu se zapínají na knoflíky, jako každé jiné obyčejné kalhoty. Tady je máš!“

A hodil mu pyjamas, které zatím svlékl.

Bylo to docela pěkné pyjamas ze silného hedvábí, patrně pozůstatek z lepších časů, které prožil Zimolez ve Spojených státech severoamerických. Zdálo se také, že jsou dost široké a že se do nich Jarka pohodlně vejde. Jedině barva trochu nevyhovovala, poněvadž měly žluté a fialové podélné pruhy. Ve středověku by byl mohl být na ně leckterý švihák hrdý, do dvacátého století se však přece jen dobře nehodily.

„Ty jsou ale nějaké bledé,“ prohodil zarmouceně Hašek, drže je před sebou a zíraje smutně na ně.

„Však ony na tobě zčernají co nevidět,“ odsekl mu Zimolez. „Darované kobyle na zuby nekoukej!“

„Copak oni maj' také zuby?“

„Nedělej hlouposti a šups do nich!“ řekl Zimolez, který si zatím oblekl svrchní kalhoty a zapínal se. „Však ony tě nepokoušou! Hlavní věc, že ti budou padnout!“

Musili jsme Haška podpírat, aby udržel rovnováhu a nenatáhl se i s kalhotami znovu do bláta. Zimolez se nemýlil. Pyjamas padlo Jarkovi jako „ulité“. Vypadal v nich jako nějaký tenorista z předměstské operety, který představuje nějakého hrdinu z napoleonských dob. „Šponovaly“ — řečeno jedním slovem. S jistou námahou podařilo se nám je dopnouti i u Jarkova pasu. Jeho oblé tělesné tvary se v nich uplatňovaly znamenitě.

„Shýbat se v nich nesmíš! Jinak se stane zase nějaké neštěstí,“ napomenul ho Zimolez. „A pak bys už musil jít domů ve svých vlastních kožených brslenkách.“

„Vždyť já se ani shýbnout nemohu,“ ujistil ho Hašek. „Jen na břicho mi trochu táhne.“

Ukázalo se, že je to pravda. Spodní knoflíky jsme nebyli s to nikterak dopnouti. Stáhli jsme mu tedy košili dolů a zahradili tak volný otvor. A poněvadž Jarkův kabátek byl příliš krátký, doplnil Zimolez jeho garderobu svým vlastním svrchníkem, jenž byl přece asi o pět centimetrů delší.

„A teď rychle domů,“ řekl Jakoubek, který už byl silně netrpělivý. „Zítra vám pořídíme nějaké jiné hned ráno.“

„A co s těmi starými kalhotami? Přece je nezařadím, když mi sloužily tak dlouho věrně,“ řekl Hašek s dojemným pathosem. „Takové staré služebnice si toho nezasluhují, abych je na stará kolena zanechal v nouzi na ulici. Vždyť jsem v nich chodil skoro od kolébky...“

„Jen když jste se v nich nenarodil,“ řekl Jakoubek posměšně. „Zahodte to. Beztoho to smrdí špínou. Tady nejsou

nikde strašáci do zelí, abyste některého z nich svátečně ustrojil.“

Ale v Haškovi se pojednou probudil šetrný hospodář.

„Já nechci, aby mě střádalové jednou dávali nevinné mládeži za příklad marnotratnosti,“ řekl smutně. „Já si je vezmu s sebou. Však ony se přece ještě mohou k něčemu hodit.“

„I tak si je, k čertu, vezměte, a pojďte!“ řekl už rozezleně Jakoubek. „Jak dlouho to bude trvat?“

„Vždyť už jdeme!“ odvětil Hašek. „Ale ty sis mohl, Zimolezi, vzít s sebou také nějaký elegantní, kožený, cestovní americký kufr. Ten by se ti byl dnes náramně hodil. Mohli jsme je tam složit. Takhle si ještě pomačkám nakonec čerstvě nažehlené puky. A to asi nepřežiji!“

Beze vši další nehody jsme se dostali až k nárožnímu domu, kde byly nalepeny plakáty. Tam se nám podařilo sloupnouti veliký, špatně přilepený plakát, a do toho jsme kalhoty pečlivě zabalili. A pak jsme zamířili městským sadem ke Komenského náměstí. Ale tam se nám přihodilo něco, co nám překazilo úplně náš dobrý úmysl, dostat se rychle domů.

Z nárožního hostince se totiž právě vyhrnul hlouček mladých i starších mužů, a zůstal stát na kraji chodníku, debatuje živě a oddávaje se při tom ještě jinému zaměstnání, jehož stopy, když neprší, bývají v okolí hostinců viditelné ještě za časného rána. Chtěli jsme se, pokud možno, tiše prosmyknouti mezi nimi, ale sotvaže v záři zrádné pouliční svítlny spatřily Haškovu kulatoučkou tvář, hrnuli se k nám s veselým pokřikem:

„Koukejte — Hašek!“

„A Jakoubek?“

„Kam jdete, chlapci?“

„Domů!“ odvětil nevrle Jakoubek, jenž byl patrně jat neblahou předtuchou, že nás budou zdržovat.

Neblahá předtucha se vyplnila.

„Kdopak by pospíchal domů. Pojdte, zarazíme ještě na jednu do Ruslandu. My jsme tu sami fajni kluci!“

„My musíme ale opravdu domů,“ řekl Jakoubek energicky. „Už je pozdě!“

Ale to bylo jen, jako kdyby házel hrách na stěnu.

„Chachacha! Tohle je dobré! Hoši, Jakoubek pospíchá domů. To je snad po prvé, co se mu podobná věc přihodila. Copak to tu vlastně máte s sebou za mládence?“

Jakoubek nás chvatně představil. Byli mezi nimi asi dva malíři, jeden redaktor, nějací úředníci, ba dokonce jeden poslanec, tehdy velmi zvučného jména.

Ten, jak se zdálo, byl zejména ve velmi dobré náladě.

„No — jedna snad neuškodí,“ řekl vesele. „A když jich bude víc, tak to snad také bude jedno. Já jsem už o vás mnoho slyšel, zejména o Haškovi. Pane Hašku, rozhodněte sám. Chcete jít opravdu domů nebo ne?“

„Já musím,“ odpověděl Hašek žalostným hlasem. „On si Jakoubek koupil od Vymazala: „Snadno a rychle domů“, tak se v tom zacvičujeme, abychom se tomu pořádně naučili.“

Všeobecný řehot byl jednomyslnou odpovědí.

„No — pro dnešek toho učení můžete snad už nechat. Vždyť jsou už dvě hodiny,“ zvolal někdo.

„Ale my opravdu nemůžeme,“ odpověděl Hašek úzkostlivým hlasem. „On by se pan Vymazal zlobil!“

„To bychom rádi věděli, co to máš pořád s tím Vymazalem?“ ozval se jiný účastník. „V tom vězí něco jiného.“

„Pánové — vy nás musíte propustit,“ ozval jsem se vážně. „On Hašek náhodou ztratil kalhoty.“

„Cože? Kdo ztratil kalhoty?“

„Hašek.“

„Nesmysl!“

„Tak se podívejte sami!“ vybuchl hněvivě Jakoubek.

„Ukaž, Jarko!“

Nedbajíce Haškova odporu, vyrvali nám ho z rukou a vlekli pod pouliční lucernu.

Ozval se znovu hromadný smích, pomíšený výkřiky.

„Na mou duši!“

„Vždyť on je jenom v podvlékačkách!“

„To nejsou podvlékačky, to je nějaká nová móda!“

„Jarko, ty vystupuješ v cirkusu?“

„Je to ale porádník!“

„I ba ne! To je to jeho inkognito!“

„Nevěřte tomu! To on naschvál chodí v negližé, aby mohl v noci svádět po ulicích nevinné panny!“

„Jarka musí s námi do Ruské. Takhle ho děvčata ještě neviděla. To bude úspěch!“

„Já dám deset lahví vína, když půjde s námi,“ zvolal rozjařený poslanec.

To rozhodlo o našem osudu. Ostatně, abych se upřímně přiznal, jsme se ani mnoho už nebránili, nahlížeje, že odpor proti takové přesile je marný. Jen Hašek si cestou žalostivě vymíňoval od svých průvodců, že ho musí stíci, aby snad nebyl oloupen rozdivočenými amazonkami lásky o poslední svou ctnost.

Hromadně vpadli jsme do Ruské kavárny. Jarku jsme dovedli na místo tak, že nikdo vůbec nepozoroval jeho podivný ústroj. Ale sotva se pohodlně uvelebil v zástolí, počala pro něho choditi děvčata, aby si šel s nimi zatancovat. Hašek se bránil zuby nehty, tvrdě napřed, že se nachladil a následkem toho, že nemůže vystupovat na veřejnosti, aby neutrpěl blamáž, potom že nemůže jít tančit, když nemá žádnou garde-dámu.

Proti nachlazení mu byl podán veliký pohár grogu, vařeného podle jeho vlastního receptu, gardedámu mu opatřili také, uplativše „matku“, která sedávala pravidelně jinak vzadu v dámském zátiší. Nakonec ho přece dostali do kola.

Haškův úbor i tanec vzbudil opravdovou sensaci. Neboť

Hašek byl právě asi takový znamenitý tanečník, jako byl zpěvák. Kdybych řekl, že tančil jako „sochor v pytli“, anebo „motovidlo“, možná, že by mě oba tyto předměty žalovaly pro urážku na cti. Neboť Jarkův tanec, to bylo vyvrcholení všech tanců na světě, tancem medvědů počínajíc a divokými černošskými skoky končíc. Při tom měl tu velikou výhodu, že tančil většinou na cizích nohách, takže když se octl v kole, všichni se před ním klidili do koutů a dělali mu uctivě místo. Tak tomu bylo i tehdy a sotva se Hašek octl v kole, či lépe řečeno, v úzké prostora mezi stoly, vyprázdnila se docela.

Bohužel, anebo spíše bohudíky, jeho tanec netrval příliš dlouho. Knoflíky, spínající jeho břicho, nemohly odolat strašnému tlaku, který se při tělesné námaze Jarkově vyvinul. Napřed ulétl jeden z prostředka, takže se na Jarkově břiše utvořilo z košile něco, co připomínalo jistou ozdobu, jíž se honosívá jen úbor malých, útlých a nevinných dětí, ovšem s tím rozdílem, že se u nich objevuje vzadu.

Tato událost zavdala při návratu Jarkově ke stolu příležitost k rozmanitým poznámkám.

„Podívejte se, lidičky, Jarka má mlčení!“

„To není mlčení, to je, fiší.“

„Kdepak fiší. Vždyť to je střevní kýla,“ protestoval nějaký medik.

Tato „kýla“ byla ihned operována. Ale když Hašek se dal znovu do tance, ulétl i hořejší knoflík, který spínal jeho pas. Žlutofialová opona spadla a p. t. obecnostu se zjevily na okamžik Jardovy chlupaté nohy.

Pak už ovšem Jarouška do kola nedostal nikdo.

Jak jsme toho dne skončili, to už se sám nepamatuji. Tolik je jisto, že když jsem Jarku druhého dne budil, shledal jsem ke svému údivu, že má na sobě docela nové, černé kalhoty.

Kde je vzal, zůstalo nám všem temnou záhadou.